

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอวรรณกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องวัจนกรรมการขอโทษ โดยเริ่มจากการสรุปให้เห็นภาพรวมของทฤษฎีวัจนกรรม ตามแนวคิดของนักปรัชญาคนสำคัญ 2 ท่าน คือ ออสติน และ เซอร์ล ตามด้วยวรรณกรรมที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างวัจนกรรมที่คนในสังคมหนึ่งๆ แสดง และวัฒนธรรมของคนในสังคมนั้นๆ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องวัจนกรรมการขอโทษ และปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงวัจนกรรมการขอโทษ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ทฤษฎีวัจนกรรม

ในการใช้ภาษาติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน เราไม่ได้ใช้ภาษาเพียงเพื่อสื่อความหรือบอกเล่าข้อเท็จจริงเท่านั้น แต่เรายังใช้ภาษาเพื่อกระทำสิ่งต่างๆ ด้วย เช่น เมื่อแม่พูดกับลูกที่กำลังนอนหลับว่า “มันสายแล้วนะลูก” แม่ไม่ได้มีเจตนาเพียงแค่บอกกับลูกว่าขณะนี้สายมากแล้ว แต่แม่มีเจตนาเตือนลูกให้รีบลุกขึ้น อาบน้ำ แต่งตัวเพื่อไปโรงเรียน หรือขณะที่อยู่ในห้องๆ หนึ่ง คำพูดกับแดงเพื่อนสนิทว่า “ร้อนจัง” แดงได้ยืนคังนั้นจึงลุกขึ้นไปเปิดแอร์ หรือเปิดหน้าต่างเพื่อให้ลมพัดเข้ามา ทั้งนี้เนื่องจากแดงเข้าใจว่า คำไม่ได้มีเจตนาเพียงแค่บอกว่าอากาศภายในห้องนั้นร้อนเท่านั้น แต่มีเจตนาขอร้องให้แดงกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อให้อากาศภายในห้องเย็นสบายขึ้น ในที่นี้คือการเปิดแอร์ หรือเปิดหน้าต่าง ซึ่งการใช้ภาษาของแม่และคำในรูปแบบดังกล่าวนี้เรียกว่า “วัจนกรรม”

ออสติน (Austin, 1962) นักปรัชญากลุ่มเจตนานิยม กล่าวว่า คำพูดไม่ได้ทำหน้าที่เพียงแค่สื่อความเท่านั้น แต่ยังทำให้เกิดการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งได้อีกด้วย โดยออสตินได้แบ่งคำพูดออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. *Constative* คือ คำพูดหรือประโยคที่ทำหน้าที่สื่อความ หรือบอกเล่าข้อเท็จจริง มีลักษณะ คงที่ทางความหมาย และสามารถตัดสินค่าความจริงได้ว่าเป็นจริงหรือเท็จ

เช่น เมื่อหญิงพูดกับหนุ่มว่า

“ว่านทางจระเข้ฉันนี่เป็นของฉัน ”

(1)

เราสามารถตัดสินใจได้ว่าคำพูดของหญิงมีค่าความจริงเป็นจริงถ้าหญิงเป็นเจ้าของว่านทางจระเข้ แต่คำพูดของหญิงจะมีค่าความจริงเป็นเท็จ ถ้าหญิงไม่ได้เป็นเจ้าของว่านทางจระเข้ ดังกล่าว

2. *Performative* คือ คำพูด หรือประโยคลักษณะพิเศษ ที่ไม่ได้ทำหน้าที่เพียงแต่สื่อความหรือบอกเล่าข้อเท็จจริงเท่านั้น แต่สามารถทำให้เกิดการกระทำได้

เช่น I bet you six pence it will rain tomorrow (2)

I declare war on Zanzibar (3)

I name this ship on Queen Elizabeth (4)

หรือ เมื่อประธานในที่ประชุมพูดว่า “ผมขอเปิดการประชุม ณ บัดนี้ ” (5)

ศาสตราจารย์กล่าวว่า “ศาสตราจารย์ทักษาคดีให้ ...” (6)

ตามแนวคิดของออสตินจะถือว่าประโยคเหล่านี้แตกต่างจากประโยคทั่วไป กล่าวคือไม่ได้ทำหน้าที่เพียงแต่การกล่าวข้อความที่บรรยายว่าผู้พูดนั้น ประกาศ หรือตั้งชื่อ แต่เป็นการกระทำ กล่าวคือหลังจากผู้พูด พูดประโยคนี้ออกไปก็จะเกิดการพนัน เกิดสงคราม และเกิดการตั้งชื่อเรือ ดังนั้นจึงไม่สามารถตัดสินค่าความจริงของประโยคเหล่านี้ได้ว่าเป็นจริง หรือเป็นเท็จ แต่จะดูจากเงื่อนไขการเกิดที่เหมาะสม ที่มีสาระสำคัญ 3 ประการดังนี้

1.1 ต้องมีธรรมเนียมปฏิบัติอันเป็นที่ยอมรับ

เงื่อนไขนี้จะมองเป็นภาพโดยรวมน่าจะ ธรรมเนียมของพิธีที่ปฏิบัติจะต้องเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมนั้นๆ ดังนั้นจึงอาจเป็นไปได้ว่าธรรมเนียมปฏิบัติหนึ่ง อาจเป็นที่ยอมรับในสังคมหนึ่ง แต่อาจไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมหนึ่งก็ได้

ยกตัวอย่างตัวอย่างพิธีแต่งงานของชาวอิสลาม (ประพนธ์ เรืองณรงค์, 2527)

หลังจากรับวอเกจากบิดาเจ้าสาวแล้ว โต้ะอิหม่ามจะสอนเจ้าบ่าวเจ้าสาวเรื่องการครองเรือน จากนั้นจะจับมือเจ้าบ่าว พร้อมกับพูดว่า “โอ้... (ออกชื่อเจ้าบ่าว) ที่แต่งงานเข้ากับ...(ออกชื่อ เจ้าสาว) โดยได้รับการมอบนิตะจากบิดาฝ่ายหญิงแก่ข้า โดยมีสินสอด...(บอกจำนวนสินสอด)” เมื่อโต้ะอิหม่ามกล่าวจบแล้ว เจ้าบ่าวจะต้องพูดว่า “ข้าพเจ้าขอรับการแต่งงานนี้ โดยมีสินสอดจำนวนดังกล่าวนี้” การแต่งงานจึงจะมีผล ซึ่งในศาสนาอิสลามจะถือว่าการปฏิบัติเช่นนี้ มีผลทำให้เกิดการแต่งงานขึ้น แต่ในสังคมชาวพุทธ หรือคริสต์ การปฏิบัติเช่นนี้ ไม่ทำให้เกิดการแต่งงาน

1.2 สถานการณ์และบุคคลต้องเหมาะสม

กล่าวคือในการประกอบพิธีใดๆ จะต้องมิตถานการณ์แวดล้อม และบุคคลผู้ประกอบพิธีที่เหมาะสม ยกตัวอย่าง ไม่นำจำเลยมาทำหน้าที่ตัดสินคดีความแทนศาล หรือไม่นำพนักงานท่าความสะอาคมากถ้าวเปิดประชุม แทนประธานในพิธี

2.1 มีวิธีปฏิบัติถูกต้อง

หมายความว่า ในการประกอบพิธีกรรมผู้ชุกจะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามที่แบบแผนได้กำหนดไว้ทั้งในเรื่องการกล่าวถ้อย และ การปฏิบัติขณะอยู่ในพิธี

ผู้วิจัยยกตัวอย่างการกล่าวถ้อย ในพิธีแต่งงานของชาวอิสลาม (ประพนธ์ เรืองณรงค์, 2527)

เมื่อเจ้าบ่าวและผู้ใหญ่มาถึงบ้านเจ้าสาว บิดาเจ้าสาวจะไปขอความยินยอมจากเจ้าสาวที่ขณะนั้นอยู่ในห้อง โดยพูดว่า “ข้าจะแต่งงานเข้ากับ...(ออกชื่อเจ้าบ่าว) เจ้าจะยินยอมหรือไม่” เจ้าสาวจะให้คำตอบ ถ้าไม่ยินยอมพิธีจะดำเนินต่อไปไม่ได้ เพราะถือว่าผิดหลักศาสนา จากนั้นบิดาเจ้าสาวจะมอบภารกิจ (วอเก) การแต่งงานให้โต้ะอิหม่ามโดยพูดว่า

บิดาเจ้าสาว : “ข้าพเจ้าขอมอบให้ท่านอีม่ามทำพิธีแต่งงาน ลูกสาวข้าพเจ้าชื่อ
(ออกชื่อเจ้าสาว)”

อีม่าม : “ข้าพเจ้าขอรับวอเก” (7)

แต่ถ้าแทนที่โต๊ะอีม่ามจะพูดว่า “ข้าพเจ้าขอรับวอเก” กลับพูดว่า “ข้าพเจ้ายินดีรับมอบ” ก็จะถือว่าคำพูดของโต๊ะอีม่ามไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่เหมาะสม เนื่องจากมีวิธีปฏิบัติไม่ถูกต้อง

2.2 มีวิธีปฏิบัติที่สมบูรณ์

เงื่อนไขข้อนี้ ไม่เพียงแต่กำหนดให้ผู้พูดต้องกล่าวด้วย หรือปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามที่แบบแผนได้กำหนดไว้เท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการที่ผู้พูดจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ในพิธีให้ครบทุกขั้นตอน

ยกตัวอย่างพิธีแต่งงานของชาวคริสต์ในโบสถ์อังกฤษ (Levinson, 1983: 230) เริ่มต้นบาทหลวงและเจ้าบ่าว จะต้องพูดว่า

บาทหลวง : Wilt thou have this woman to thy wedded wife...and forsaking all other,
keep thee only unto her, so long as ye both shall live?

เจ้าบ่าว : I will (8)

หลังจากนั้นเจ้าบ่าวเจ้าสาวจะแลกแหวนซึ่งกันและกัน จึงจะถือว่าพิธีแต่งงานเกิดขึ้น แต่ถ้าเจ้าบ่าวไม่พูดตอบรับบาทหลวง หรือตอบรับโดยใช้คำพูดที่แตกต่างจากตัวอย่างที่ 8 เช่นพูดว่า “I do” หรือ “Yes” หรือไม่มีการแลกแหวนระหว่างเจ้าบ่าวเจ้าสาว ก็จะถือว่าไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่เหมาะสม เนื่องจากมีวิธีปฏิบัติที่ไม่สมบูรณ์

3.1 มีความจริงใจในการกล่าวด้วย

หมายความว่า ผู้พูดจะต้องไม่แนะนำให้ผู้ฟังปฏิบัติในสิ่งที่เอื้อประโยชน์กับผู้พูด แต่ไม่เป็นการเอื้อประโยชน์ต่อตัวผู้ฟังเอง

3.2 ตั้งใจ และมีเจตนาปฏิบัติตามคำพูด

หมายความว่า ผู้พูดจะต้องมีความจริงใจในการกล่าวถ้อย และสนใจที่จะปฏิบัติ ตามคำพูดนั้นๆ

ออสตินเชื่อว่าไม่ใช่ทุกถ้อยคำที่แสดงเจตนาของผู้พูดถือว่าเป็นวจนกรรมทั้งหมด ถ้อยคำจะเป็นวจนกรรม ก็ต่อเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขที่เหมาะสมเท่านั้น ในกรณีที่ถ้อยคำ แสดงเจตนาไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่เหมาะสม ออสตินเรียกถ้อยคำชนิดนี้ว่า “Unhappy ” ซึ่ง จำแนกได้เป็น 3 ชนิดได้แก่

1. Null and void หมายถึง ถ้อยคำแสดงเจตนาที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่ เหมาะสม ข้อที่ 1 และ 2 เช่น การที่จำเลยมาทำหน้าที่ตัดสินคดีความแทนศาล

2. Abuse insincerity หมายถึง ถ้อยคำแสดงเจตนาที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่ เหมาะสม ข้อที่ 3 เช่น การที่ผู้พูดให้สัญญาโดยไม่ตั้งใจที่จะทำตามสัญญา หรือการที่ผู้พูดไม่เชื่อว่า ตนเอง จะสามารถทำตามสัญญาได้

3. Breach of commitment หมายถึง ถ้อยคำแสดงเจตนาที่เป็นไปตามเงื่อนไข ที่เหมาะสมทุกประการแต่ไม่เกิดผลของวจนกรรมนั้นๆ เช่น การที่ผู้พูดให้สัญญาด้วยความจริงใจ และมีเจตนาปฏิบัติตามสัญญา แต่ไม่ปฏิบัติตามสัญญาที่ให้ไว้

จะสังเกตได้ว่าออสตินให้ความสำคัญกับผลของวจนกรรมมาก เพราะถึงแม้ว่า ถ้อยคำแสดงเจตนาใดจะเป็นไปตามเงื่อนไขที่เหมาะสมทุกประการ แต่ไม่เกิดวจนผลก็ยังถือว่าเป็น ถ้อยคำประเภท “unhappy ”

คามแนวคิดของออสตินถือว่าการแสดงวจนกรรมแต่ละครั้ง ผู้พูดเกิดการกระทำ 3 ระดับ ได้แก่

1. การกล่าวถ้อย (locutionary act) คือการเปล่งเสียงเพื่อยังถึงสิ่งต่างๆบนโลก และใช้สื่อความหมายในภาษา
2. การแสดงเจตนา (illocutionary act) เป็นระดับที่เกี่ยวข้องกับการแสดงวจนกรรม เป็นการแสดงเจตนาที่แฝงอยู่ในขณะที่ผู้พูดกล่าวถ้อย เช่น บอก ฉาม สั่ง ตักเตือน หรือขอร้อง
3. วจนผล (perlocutionary act) เป็นระดับที่เน้นผลของวจนกรรม หมายถึง การกระทำของผู้ฟังที่เกิดจากการกล่าวถ้อยของผู้พูด

ยกตัวอย่าง เมื่อนิคพูดกับน้องสาวว่า

“ช่วยไปปิดก๊อกน้ำให้ทีที”

(9)

จะถือว่านิคกล่าวถ้อยโดยมีเจตนาสั่ง หรือขอร้องให้น้องสาวเดินไปปิดก๊อกน้ำ และถ้าน้องสาวทำตามที่นิคกล่าวถ้อย แสดงว่าการกล่าวถ้อยของนิคเกิดวจนผล เนื่องจากทำให้น้องสาวเดินไปปิดก๊อกน้ำ

สำหรับเซอร์ล (Searle, 1976) วจนกรรมหมายถึงการกระทำโดยใช้คำพูด ซึ่งเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขที่เหมาะสมของการกระทำนั้น โดยแต่ละวจนกรรมก็จะมีเงื่อนไขการเกิดที่แตกต่างกัน เซอร์ลได้กล่าวถึงเงื่อนไขการเกิดที่เหมาะสมของวจนกรรมไว้ทั้งสิ้น 9 วจนกรรม ได้แก่ การตักเตือน การขอร้อง การบอก การฉาม การเตือน การขอบุญ การแนะนำ การทักทายน และการแสดงความยินดี ในจำนวนนี้เซอร์ลได้อธิบายเฉพาะเงื่อนไขการเกิดของวจนกรรมการตักเตือนไว้อย่างละเอียดว่า ประกอบไปด้วยเงื่อนไขทั้งสิ้น 9 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. ผู้พูดและผู้ฟังจะต้องมีสติสัมปรัญญะสมบูรณ์ ไม่เป็นคนพิการ หรือมีปัญหาในการใช้ภาษา และถ้อยคำที่พูดจะต้องมีความหมายตรงตามรูปภาษา ไม่สื่อความหมายเชิงอุปถัมภ์หรือเสียดสี

2. การกล่าวถ้อยแสดงวิจรรย์กรรมการสัญญาของผู้พูด จะต้องประกอบด้วยข้อความ 2 ส่วนได้แก่ ส่วนที่เป็นวิจรรย์กรรม และส่วนที่เป็นเนื้อหาของการสัญญา ดังตัวอย่าง (ตัวเลขที่กำกับเหนือข้อความคือส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 ตามลำดับ)

1   2

ผมสัญญาว่า จะตั้งใจทำงาน (10)

3. ผู้พูดจะต้องกล่าวสัญญาถึงการกระทำที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเท่านั้น เนื่องจากในความเป็นจริง ผู้ใช้ภาษาไม่สามารถสัญญาในสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้ว และไม่มีใครสัญญาแทนกันได้

เซอร์ลเรียกเงื่อนไขข้อ 2 และ 3 ว่า เงื่อนไขกำหนดโดยเนื้อความ (*propositional content conditions*)

4. ผู้ฟังปรารถนาให้ผู้พูดกระทำตามที่สัญญาไว้ และผู้พูดเองก็เชื่อว่าผู้ฟังต้องการให้เกิดการกระทำตามที่ได้สัญญาไว้ ซึ่งเงื่อนไขข้อนี้ทำให้การสัญญาแตกต่างการขู่ ถึงแม้จะเป็นการรับประกันที่จะกระทำบางอย่างเหมือนกัน แต่มีความต่างกันในแง่ที่การขู่ถือเป็นการกระทำต่อผู้ฟัง ไม่ใช่เพื่อผู้ฟัง ดังตัวอย่าง

การขู่

“If you don't hand in your paper on time I promise you I will give you a failing grade in the course” (Searle, 1969: 58) (11)

การสัญญา

“I promise I will go shopping with you tomorrow” (12)

จะสังเกตได้ว่าถึงแม้ข้อความที่ 11 และ 12 ผู้พูดจะใช้คำว่า “promise” เหมือนกัน แต่เจตนาที่ผู้พูดต้องการสื่อไปยังผู้ฟังมีความต่างกัน ซึ่งเมื่อได้ยินข้อความดังกล่าวผู้ฟังจะต้องอาศัยการตีความจึงจะรู้ว่าผู้พูดกำลังสื่อวิจรรย์กรรมอะไร ไม่ใช่พิจารณาจากรูปภาษาแต่เพียงอย่างเดียว

5. ผู้พูดจะต้องไม่สัญญาว่าจะกระทำในสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นปกติอยู่แล้ว ยกตัวอย่าง เมื่อหญิงพูดกับพ่อว่า

“ผมสัญญาว่าวันเสาร์หน้าหนูจะไปว่าขม้า” (13)

จากตัวอย่างจะถือว่าคำพูดของหญิง ไม่เป็นการสัญญา ถ้าปกคิแล้วหญิงจะไปว่าขนำในทุกๆ วันเสาร์

เซอร์ลเรียกเงื่อนไขข้อ 4 และ 5 ว่า เงื่อนไขพื้นฐาน (*preparatory conditions*)

6. ผู้พูดต้องมีความจริงใจที่จะกระทำตามที่ได้อสัญญาไว้ เซอร์ลได้กำหนดความแตกต่างระหว่างการสัญญาที่จริงใจ (*sincere promise*) และการสัญญาที่ไม่จริงใจ (*insincere promise*) โดยพิจารณาจากความจริงใจของผู้พูดขณะให้สัญญา ดังนั้นการสัญญาจะถือว่าเป็นการสัญญาที่จริงใจก็ต่อเมื่อผู้พูดมีความตั้งใจจะกระทำตามสัญญา และผู้พูดเชื่อว่าตนเองสามารถกระทำตามที่สัญญาให้สำเร็จลงได้ แต่จะถือว่าเป็นการสัญญาที่ไม่จริงใจถ้าผู้พูดไม่มีความตั้งใจที่จะกระทำตามสัญญา

เซอร์ลเรียกเงื่อนไขข้อนี้ว่า เงื่อนไขความจริงใจ (*sincerity condition*)

7. ผู้มีความตั้งใจว่าการกล่าวถ้อยในการสัญญา ถือเป็นการรับรองพันธะที่จะต้องกระทำให้สำเร็จ โดยเซอร์ลเชื่อว่าเงื่อนไขนี้เป็นลักษณะสำคัญที่ทำให้การสัญญาแตกต่างไปจากวัจนกรรมในประเภทรับรองพันธะอื่นๆ เช่น การสาบาน

ยกตัวอย่างการที่เขิวสาบานว่า

“ถ้าฉันพูดโกหก ขอให้ฉันตกงาน”

(14)

การที่เขิวกล่าวถ้อยข้อความที่ 14 เขิวไม่มีพันธะที่จะต้องกระทำตามที่ได้กล่าวถ้อยไว้ให้สำเร็จ ในที่นี้คือ การที่เขิวตกงาน

เซอร์ลเรียกเงื่อนไขข้อนี้ว่า เงื่อนไขพันธะ (*essential condition*)

8. ในการกล่าวถ้อยเพื่อสื่อวัจนกรรมใดๆ ก็ตาม เมื่อผู้พูดใช้รูปภาษาที่ตามปกติใช้เพื่อสื่อวัจนกรรมนั้น ผู้ฟังก็จะเข้าใจได้ทันทีว่าผู้พูดกำลังแสดงวัจนกรรมนั้นๆ อยู่ ยกตัวอย่างการสัญญา ถ้าผู้พูด พูดว่า “ฉันสัญญา” ผู้ฟังก็จะรู้ทันทีว่าผู้พูดกำลังสัญญากับผู้ฟัง

9. ในการกล่าวด้วยของผู้พูด คำแต่ละคำต้องเป็นไปตามกฎทางภาษาของแต่ละภาษา เช่นในภาษาไทย คำว่า “ฉัน” หมายถึงผู้พูด คำว่า “สัญญา” หมายถึงการรับประกันที่จะกระทำเหตุการณ์บางอย่างในอนาคตเพื่อผู้ฟัง

เซอร์ลเชื่อว่าในการกล่าวแสดงวจนกรรมแต่ละครั้ง ผู้พูดกระทำการกระทำ 3 ประการ ได้แก่

1. การกล่าวด้วย หรือถ้อยคำ (utterance act) คือ การเปล่งเสียง ซึ่งคล้ายกับแนวความคิดเรื่อง locutionary act ของออสติน

2. การนำเสนอความ (propositional act) คือ การแสดงความหมายของคำพูดหรือถ้อยคำที่เปล่งออกมา

3. การแสดงเจตนา (illocutionary act) คือ การแสดงเจตนาในการกล่าวด้วยของผู้พูด

ยกตัวอย่าง เมื่อพ่อพูดกับลูกที่กำลังดูโทรทัศน์ว่า

“ใกล้สอบแล้วนะลูก”

(15)

ถือว่าพ่อได้กล่าวด้วยโดยเปล่งเสียงนำเสนอความให้ลูกรู้ว่าใกล้สอบแล้ว และมีเจตนาตักเตือนลูกให้อ่านหนังสือเพื่อเตรียมตัวสอบ

จะเห็นได้ว่า ทฤษฎีวจนกรรมสามแนวคิดของออสตินและเซอร์ลนั้นแตกต่างกัน กล่าวคือ ออสตินเชื่อว่าวจนกรรมหมายถึงทุกถ้อยคำที่ทำให้เกิดการกระทำ แสดงให้เห็นว่าออสตินเน้นวจนผลมาก โดยไม่สนใจว่าการกล่าวด้วยนั้นๆ ผู้พูดจะมีเจตนาในการกล่าวด้วยหรือไม่ แต่ถ้าเกิดวจนผล ก็ถือว่าการกล่าวด้วยนั้นเป็นวจนกรรม นอกจากนี้ออสตินยังเชื่อว่าการกล่าวด้วยและการแสดงเจตนาของผู้พูดในการกล่าวด้วยสามารถแยกออกจากกันได้ ทั้งนี้เนื่องจากออสตินศึกษาเรื่องวจนกรรม โดยพิจารณาเฉพาะการกล่าวด้วยในพิธีกรรมต่างๆ เช่น การตั้งชื่อเรือ การแต่งงาน หรือ การพนัน ที่มีรูปแบบประโยคตายตัวและความหมายแน่นอนอยู่แล้ว ดังนั้นการแสดงเจตนาในการ

กล่าวด้วยตามทฤษฎีวิัจจนกรรมของออสติน จึงมีลักษณะเป็นแบบแผนที่ตายตัว มากกว่าที่ได้อาศัย การตีความจากผู้ฟัง

ในขณะที่เซอร์ลเชื่อว่า วิัจจนกรรมคือการกระทำโดยใช้คำพูดเพื่อแสดงเจตนาของผู้พูด โดยศึกษาจากคำพูดต่างๆไป ไม่จำกัดเฉพาะการกล่าวด้วยในพิธีกรรมเท่านั้น ทั้งนี้เซอร์ล ไม่ได้ให้ความสำคัญกับวิัจจนผลเหมือนกับออสติน แต่ให้ความสำคัญกับการแสดงเจตนา ในการกล่าวด้วย ที่จะได้อาศัยการตีความจากผู้ฟัง มากกว่าที่จะเป็นข้อกำหนดที่ตายตัว นอกจากนี้เซอร์ลยังเชื่อว่า การกล่าวด้วย และการแสดงเจตนาของผู้พูดไม่สามารถแยกออกจากกัน ได้ หมายความว่าทุกครั้งที่กล่าวด้วย ผู้พูดจะต้องแสดงเจตนาแฝงอยู่ในด้วยคำนั้นๆเสมอ ซึ่งอาจตีความได้ว่า เซอร์ลให้ความสำคัญกับการกล่าวด้วย และเจตนาในการกล่าวด้วย มากกว่าเนื้อความ นำเสนอ โดยเซอร์ลเชื่อว่าเป็นไปได้ที่บางวิัจจนกรรมไม่มีเนื้อความนำเสนอ เช่น การที่ผู้พูดอุทานว่า “ว้าย !” “ตาเถร !” หรือ “อู๊ย !” แสดงความตั้งใจโดยร้อง ว่า “เฮ้!” และเป็นไปได้ที่ผู้พูดอาจกล่าว ด้วยต่างกัน แต่เนื้อความนำเสนอและเจตนาในการกล่าวด้วยเหมือนกัน เช่น เมื่อผู้พูด พูดประโยค ต่อไปนี้

- สมชายสูบบุหรี่เป็นประจำ (16)
- สมชายติดบุหรี่ (17)

จะเห็นว่าทั้งประโยคที่ (16) และ (17) มีการกล่าวด้วยต่างกัน แต่เนื้อความนำเสนอ เหมือนกัน คือ ต่างพูดถึง “สมชาย” และ “การสูบบุหรี่ของเขา” โดยแสดงเจตนากล่าวหรือบอกเล่า เหมือนกัน นอกจากนี้ผู้พูดอาจกล่าวด้วย และนำเสนอเนื้อความเดียวกัน แต่เจตนาต่างกัน ได้ เช่น เมื่อผู้พูด พูดประโยคต่อไปนี้

- นิคจะออกไปข้างนอกหรือ (18)
- นิคจะออกไปข้างนอก (19)
- นิคออกไปข้างนอก ! (20)
- นิคน่าจะออกไปข้างนอก (21)

จะเห็นได้ว่าประโยคที่ (18) - (21) นี้มีการกล่าวด้วยและเนื้อความนำเสนอเหมือนกัน คือ พูดถึง “นิค” และการกระทำของนิคคือ “การออกไปข้างนอก” แต่ประโยคทั้งหมดนี้แสดง เจตนาต่างกัน กล่าวคือประโยคที่ (18) ผู้พูดแสดงเจตนาถาม ประโยคที่ (19) ผู้พูดแสดงเจตนายืนยัน

เรื่องในอนาคต ประโยคที่ (20) ผู้พูดแสดงเจตนาสั่ง ในขณะที่ประโยคที่ (21) ผู้พูดแสดงความไม่แน่ใจ หรือแสดงเจตนาแนะนำ

เซอร์ถได้แบ่งวัจนกรรมออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. Representatives หมายถึง วัจนกรรมที่ผู้พูดสื่อไปยังผู้ฟัง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอเนื้อความ หรือบอกเล่าข้อเท็จจริงให้ผู้ฟังรู้ ยกตัวอย่าง วัจนกรรมการบอก
2. Directives | หมายถึง วัจนกรรมที่ผู้พูดสื่อไปยังผู้ฟัง โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ฟังการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อผู้พูด ยกตัวอย่าง
วัจนกรรมการขอร้อง (ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังกระทำหรืองดเว้นการกระทำตามที่ผู้พูดขอร้อง)
วัจนกรรมการถาม (ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังตอบคำถามของผู้พูด)
3. Commissives หมายถึง วัจนกรรมที่ผู้พูดสื่อไปยังผู้ฟัง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อบอกให้ผู้ฟังรับรู้ว่า ผู้พูดจะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อผู้ฟัง ยกตัวอย่าง วัจนกรรมการสัญญา
4. Expressives หมายถึง วัจนกรรมที่ผู้พูดสื่อไปยังผู้ฟัง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงสภาวะทางอารมณ์ สภาพจิตใจ หรือความรู้สึกของตนเอง ยกตัวอย่าง
วัจนกรรมการขอบคุณ (ผู้พูดกล่าวขอบคุณ พร้อมกับความรู้สึกดีใจ ตื่นเต้นใจ ดีใจ หรือประทับใจ)
5. Declarations หมายถึง วัจนกรรมที่ผู้พูดสื่อไปยังผู้ฟัง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ประกาศหรือเปลี่ยนแปลงสถานภาพของบุคคล หรือบางสิ่งบางอย่าง

ยกตัวอย่าง วัจนกรรมการไล่ออก เมื่อผู้จัดการพูดกับพนักงานในบริษัทว่า

“ผมขอไล่ออก”

(22)

ถือว่าผู้จัดการแสดงวัจนกรรมประเภท Declarations เพราะหลังจากพูดประโยคนี้ออกไป สถานภาพของพนักงานบริษัทคนดังกล่าวก็จะเกิดการเปลี่ยนแปลง ในที่นี้คือพ้นจากสภาพการเป็นพนักงาน

บริษัทแห่งนี้ ตัวอย่างกิจกรรมนอกเหนือจากนี้ เช่นการประกาศสงคราม และการคำกล่าวในพิธีกรรมต่างๆ

ถ้าวิเคราะห์ตามแนวคิดของเซอร์ล จะถือว่าการขอโทษเป็นการแสดงวัจนกรรมประเภท Expressives เนื่องจากเมื่อกระทำผิด ผู้พูดจะแสดงความรู้สึกเสียใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่างจากการแสดงวัจนกรรมอีก 4 ประเภท ที่ผู้พูดไม่ได้แสดงความรู้สึกของตนเองออกมาขณะแสดงวัจนกรรม ซึ่งในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์วัจนกรรมการขอโทษ แล้วจำแนกเป็นกลวิธีโดยพิจารณาจากรูปภาษาที่ผู้พูดใช้ และความหมายของคำพูดที่ผู้พูดสื่อไปยังผู้ฟัง เนื่องจากผู้วิจัยสังเกตว่าเมื่อกระทำผิด ถึงแม้ว่าผู้พูดจะมีเจตนาขอโทษผู้ฟังเหมือนกัน แต่อาจกล่าวด้วยโดยใช้รูปภาษา และเนื้อความนำเสนอที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า จากเกณฑ์ดังกล่าวจะสามารถจำแนกการแสดงวัจนกรรมการขอโทษได้เป็นกี่กลวิธี และแต่ละกลวิธีมีรูปภาษาและลักษณะเด่นอย่างไรบ้าง

2.2 วัจนกรรม และ วัฒนธรรม

นอกจากเราจะใช้ภาษาเพื่ออ้างอิงถึงสิ่งต่างๆบนโลก เพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด และทัศนคติของผู้พูดผู้ฟัง หรือเพื่อติดต่อสื่อสารกันในชีวิตประจำวันแล้ว ภาษายังมีความสำคัญในแง่ที่ช่วยสะท้อนสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมหนึ่งๆได้ เนื่องจากแต่ละสังคมย่อมมีวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะคน อันเป็นผลมาจากความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิด การรับรู้ การมองโลก และแบบอย่างความประพฤติที่เป็นมรดกจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ก่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ ซึ่งแตกต่างจากสังคมอื่น และความแตกต่างเหล่านี้สามารถสะท้อนให้เห็นได้จาก “ภาษา” ที่ทำหน้าที่เป็นพาหะในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของคนในแต่ละสังคม เช่น เราอาจสรุปได้ว่าชาวออสเตรเลียเป็นคนสนุกสนาน และเป็นมิตรจากการใช้ภาษาของชาวออสเตรเลีย ที่นิยมเรียกชื่อโดยใช้คำย่อแทนการเรียกชื่อเต็ม เช่น ใช้คำว่า “mozzies” แทน “mosquitoes” หรือ “slippies” แทน “slippers” รวมทั้งในขณะที่สนทนา มักได้ยินการเรียกชื่อย่อ “Mare” หรือ “Marz” แทน “Mary” และ “Toz” แทน “Tary” เป็นต้น (Wierzbicka, 1986)

อีกตัวอย่างหนึ่งเช่น เราเห็นว่าคนญี่ปุ่นจะพยายามรักษาความกลมเกลียวกันของคนในสังคม และมักคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น ลักษณะเช่นนี้สะท้อนให้เห็นจากการใช้ภาษา กล่าวคือคนญี่ปุ่น มักจะหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นของตนออกมาตรงๆ และนิยมใช้การพูดแบบอ้อมค้อมไม่ตรงประเด็น ต่างจากชาวตะวันตกที่เชื่อมั่น กล้าแสดงความคิดเห็น และประกาศความคิดของ

คนให้ผู้อื่นรับรู้อย่างเปิดเผย แม้ว่าความคิดเห็นนี้จะขัดแย้งกับความคิดเห็นของผู้อื่น (Wetzel, 1988) ดังนั้นการศึกษาเรื่องวัฒนธรรมจึงสามารถสะท้อนสภาพชีวิตความเป็นอยู่ และบางแง่มุมของวัฒนธรรมได้ ยกตัวอย่าง เราเห็นว่าชาวโมร็อกโกมีความผูกพันกับศาสนาเป็นพิเศษ โดยสังเกตได้จากการแสดงวัฒนธรรมประเภทต่างๆ ที่มีเกี่ยวข้องกับและอ้างถึงความเชื่อทางศาสนา ต่างจากชาวอังกฤษที่ไม่พบการใช้ภาษาลักษณะนี้ เช่น การอวยพรเมื่อผู้ฟัง กำลังจะสอบหรือทำสิ่งที่ยากลำบาก ชาวโมร็อกโกจะพูดว่า /Ila j?awn/ "may God help" ชาวอังกฤษจะพูดว่า "good luck" การกล่าวขอบคุณ เมื่อได้รับของขวัญ หรือการบริการ ชาวโมร็อกโกจะพูดว่า /barakallahufik/ "God bless you" ชาวอังกฤษจะพูดว่า "thank you" การขอโทษเมื่อกระทำ ความผิด ชาวโมร็อกโกจะพูดว่า /Ila jsamh/ "may God forgive" ชาวอังกฤษจะพูดว่า "excuse me" หรือการกล่าวชมเชยเมื่อผู้อื่นทำงานได้เป็นที่น่าพอใจ ชาวโมร็อกโกจะพูดว่า /tbarkallah ?lik/ "may God bless you" แต่ชาวอังกฤษจะพูดว่า "well done" (Davie, 1987)

นอกจากนี้เคยพบว่า ถึงแม้ชาวอังกฤษและชาวโมร็อกโกต่างรับรู้และเข้าใจ การขอบคุณ แต่มุมมองของทั้ง 2 วัฒนธรรมนี้แตกต่างกันในแง่การรับรู้ว่า สถานการณ์ใดต้องกล่าว แสดงความขอบคุณหรือไม่ โดยชาวอังกฤษมักกล่าวขอบคุณเสมอ แม้ว่าจะได้รับการช่วยเหลือจากผู้อื่นเพียงเล็กน้อยก็ตาม เช่น การที่ผู้อื่นช่วยส่งเกลือให้ขณะอยู่ที่โต๊ะอาหาร การช่วยปิดประตู หรือ การช่วยเหลือของที่ตกบนพื้น แต่สำหรับชาวโมร็อกโกนั้น ถือว่าการได้รับความช่วยเหลือเพียงเล็กน้อยเช่นนี้ ไม่ต้องการคำขอบคุณใดๆ ทั้งสิ้น แต่ถ้าผู้พูดใช้ /barakallahufik/ "thank you" ในสถานการณ์ดังกล่าว จะถูกผู้อื่นมองว่ากำลังกล่าวประชดประชันหรือดาดอง แทนที่จะเป็นการ แสดงความสุภาพ รวมถึงการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลใกล้ชิด อาทิ พ่อ แม่ พี่ น้องหรือเพื่อนสนิทก็ไม่จำเป็นต้องกล่าวขอบคุณเช่นกัน เพราะจะทำให้ดูเหมือนเป็นคนที่ย่างเขินกัน

ชิฟฟริน (Schiffirin, 1984) ศึกษาการใช้ภาษาของชาวอิวที่อยู่ในเมืองฟิลาเดลเฟีย ด้วยวิธีสังเกตจากสถานการณ์จริงในขณะสนทนา พบว่าชาวอิวมักแสดงวัฒนธรรมการโต้แย้งกับ คู่สนทนาเสมอ ดังตัวอย่างบทสนทนาระหว่างเดบบี้ แจ็ค และ เฟรดาที่เป็นเพื่อนร่วมงานกัน

- Debby : Is there a coffee clique around here ?
 Jack : No.
 Freda : There may be, but I don't know it.
 Jack : I don't think there is.
 Freda : I think there is, but don't know of it.
 Jack : No ? All right.

การใช้ภาษาในลักษณะดังกล่าวนี้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวฮิว ที่พบเห็นได้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการสนทนาระหว่างบุคคลในครอบครัว เพื่อนสนิท เพื่อนร่วมงาน หรือในงานสังสรรค์ชุมนุมกันของคนในสังคม เช่น ที่งานพิธี หรือในสุเหร่า เนื่องจากคตินิยมของชาวฮิวถือว่าวัฒนธรรมการโต้แย้งเป็นกิจกรรมพื้นฐานในชีวิตประจำวัน เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้และประสบการณ์ระหว่างคู่สนทนา ดังนั้นชาวฮิวจึงมองว่าการแสดงวัฒนธรรมการโต้แย้งเป็นการกระทำในแง่บวก ที่ช่วยก่อให้เกิดความสัมพันธอันดีระหว่างบุคคลในสังคม ไม่ถือว่าเป็นการแสดงความคิดเห็น หยาบคาย หรือขอบทะเลาะวิวาทดังที่บุคคลต่างวัฒนธรรมมอง

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในแต่ละสังคม แต่ละวัฒนธรรม การรับรู้และการมองโลกก็ต่างกัน ซึ่งจะสะท้อนออกมาให้เห็นได้จากการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน จึงเป็นไปได้ว่าในสถานการณ์เดียวกันการแสดงวัฒนธรรมในวัฒนธรรมหนึ่งถือว่าเป็นการแสดงความสุภาพ แต่ในอีกวัฒนธรรมหนึ่งอาจ ไม่ใช่ก็ได้

แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับเวียซบิกกา (Wierzbicka, 1991) ซึ่งพบว่าการใช้ภาษาของชาวโปลิชและชาวอังกฤษนั้นแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการให้คำแนะนำ การขอร้อง การใช้คำถามเน้นย้ำ การเชิญชวน การแสดงความคิดเห็น การใช้คำอุทาน การข่มขู่ การดักเตือน หรือการกล่าวต้อนรับของเจ้าบ้าน ยกตัวอย่างการกล่าวเชิญชวนให้รับประทานอาหาร เจ้าบ้านชาวโปลิชจะไม่นิยมนามแขกว่าต้องการรับประทานอะไร แต่จะพูดเพื่อให้แขกรับประทานอาหารที่เตรียมไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยใช้รูปประโยคที่เป็นคำสั่ง

เช่น "Wez jeszcze srodzika! Komiecznie!" (24)

(Take some more dean - little herring! you must!)

"Proze bardzol Jeszcze troszkc!" (25)

(Please! a little more!)

ในขณะที่สถานการณ์เดียวกันนี้ ชาวอังกฤษนิยมใช้รูปประโยคที่เป็นคำถาม

เช่น "Would you like some more herring? Are you sure?" (26)

"Would you like a beer?" (27)

เช่นเดียวกับกรให้คำแนะนำ ที่ชาวโปลิชนิยมใช้รูปประโยคคำสั่ง

เช่น " Ja ci radze powiedz mu prawde " (28)
(I advise you: tell him the truth)

แต่ชาวอังกฤษนิยมใช้รูปประโยคที่เป็นคำถามหรือเสนอทางเลือกให้ผู้ฟังได้มีโอกาสตัดสินใจ

เช่น " Why don't you tell him the truth ? I think it would be best " (29)

การอุทาน ชาวโปลิชนิยมใช้คำอุทานที่สื่อความหมายในแง่ลบ

เช่น " How stupid ! " (30)

" awful ! " (31)

ต่างจากชาวอังกฤษ ที่นิยมใช้คำอุทานที่สื่อความหมายในแง่บวก

เช่น " How lovely " (32)

" Isn't it lovely ? " (33)

รวมทั้งในการแสดงความคิดเห็น ชาวโปลิชนิยมพูดแสดงข้อเท็จจริงมากกว่าที่จะแสดงความคิดเห็นของคนออกมาตรงๆ

เช่น " That 's white " (34)

" That's black " (35)

ในขณะที่ชาวอังกฤษจะพูดแสดงความคิดเห็นของคนออกมาอย่างเปิดเผยว่า

" I like it " (36)

" I don't like it " (37)

นอกจากนี้ในการกล่าวประมาณค่า ชาวโปลิชนิยมกล่าวค่าประมาณที่สูงกว่าความเป็นจริง เพื่อเป็นการเน้นย้ำ ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของชาวโปลิช ต่างจากชาวอังกฤษที่นิยมกล่าวประมาณค่า ที่ต่ำกว่าความเป็นจริง ดังนี้

ชาวโปลิช :	totally	utterly	extremely	always
ชาวอังกฤษ :	rather	somewhat	tends to	frequently

วิชฌนิกการสรุปว่า การใช้ภาษาของชาวโปลิชในลักษณะดังกล่าวนี้ ตามสายตาของชาวอังกฤษจะถือว่าการแสดงความดีใจ หยาบคาย ไม่สุภาพ ไม่ซื่อสัตย์ ไม่สนใจผู้อื่น และชอบแสดงอำนาจ ส่วนการใช้ภาษาของชาวอังกฤษตามสายตาของชาวโปลิชนั้นถือว่าเต็มไปด้วยความเสแสร้ง ไม่เป็นธรรมชาติ ดูห่างเหิน และไม่จริงใจ

โรซาลู (Rosaloo, 1982) ศึกษาการแสดงวจนกรรมการสั่งของครอบครัวชาวฟิลิปปินส์ในสังคมชนบทพบว่า ผู้ชายแสดงวจนกรรมการสั่งบ่อยกว่าผู้หญิงและเด็ก ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมของชาวฟิลิปปินส์ว่าผู้ชายมีสถานภาพทางสังคมสูงกว่า ผู้หญิงและเด็กมาก

อย่างไรก็ตาม ชายฟิลิปปินส์จะไม่ถือว่าการแสดงวจนกรรมการสั่งของคน เป็นการแสดงว่ามีสถานภาพทางสังคมสูงกว่าผู้หญิง เหมือนที่บุคคลในต่างวัฒนธรรมมอง แต่จะถือว่าการแสดงวจนกรรมการสั่งเปรียบเสมือนหัวใจของภาษา เป็นการให้ความรู้กับผู้ฟังว่าจะใช้ภาษาเมื่อใดและอย่างไร ดังนั้นพ่อแม่จึงพยายามแสดงวจนกรรมการสั่งกับลูกบ่อยๆ เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาให้กับลูก เช่นเดียวกับผู้หญิงที่ได้รับการสั่งจากผู้ชาย เนื่องจากผู้หญิงอยู่แต่ในบ้าน และรับผิดชอบเฉพาะงานบ้านเท่านั้น จึงทำให้ขาดความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับเรื่องสังคมภายนอก ในขณะที่เดียวกัน ผู้หญิงก็สามารถแสดงวจนกรรมการสั่งกับผู้ชายได้ ในกรณีที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับภายในบ้าน ซึ่งผู้ชายขาดความรู้ความชำนาญ นั่นคือจากมุมมองของชาวฟิลิปปินส์เอง ถือว่าการแสดงวจนกรรมการสั่ง เป็นการให้ความรู้กับผู้ฟังมากกว่าจะเป็นการแสดงอำนาจ การแสดงความไม่สุภาพ การบังคับ หรือข่มขู่ผู้ฟัง ดังที่บุคคลต่างวัฒนธรรมมอง

แนช (Nash, 1983) ศึกษาการแสดงวจนกรรมการดักเตือนของชาวอเมริกันเปรียบเทียบกับชาวจีนโดยใช้สถานการณ์สมมติ กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างต้องกล่าวดักเตือนเพื่อนคนหนึ่งที่มาขออาศัยภายในบ้าน และเพื่อนคนนี้มีมักกลับบ้านตอนดึกๆเสมอทำให้กลุ่มตัวอย่างและครอบครัวต้องคอยเปิดประตูบ้านเป็นประจำ ผลการศึกษาพบว่าชาวอเมริกันและชาวจีนต่างมีเอกลักษณ์ ในการใช้ภาษาของตน กล่าวคือ ผู้พูดชาวอเมริกันมักกล่าวดักเตือนโดยพยายามแสดงให้เห็นว่าไม่ตั้งใจรุกล้ำสิทธิของผู้ฟัง บังคับทุกคามหรือทำให้ผู้ฟังรู้สึกอึดอัดใจ ซึ่งกลวิธีที่พบมากที่สุด

คือ การกล่าวเลี่ยง (hedging) ที่แสดงออกในรูปคำ วลี หรือคำลงท้าย รวมทั้งการใช้รูปประโยคที่เป็น
คำถามเพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกว่าคุณของผู้พูดไม่รุนแรง

เช่น

Do you have any idea how long you'll be staying ... just curious (38)

I'll give you a key and ... maybe you try to also come in a little bit earlier

(39)

ในขณะที่สถานการณ์เดียวกันนี้ พบว่าชาวจีนใช้กลวิธีการกล่าวเลี่ยงน้อยมาก
แต่นิยมกล่าวตักเตือนโดยใช้คำพูดที่แสดงความสนใจต่อความรู้สึกของผู้ฟัง ว่าต้องการความเข้าใจ
คำยกย่องชมเชยความเอาใจใส่ และการยอมรับ เพื่อทำให้ผู้ฟังเกิดความพอใจ และประทับใจประคอง
ให้เกิดความสามัคคีปรองดองกันในสังคม

เช่น

Ni shih mang jen ou wo kei ni yaoshih pi chiao fang pien (40)

(You're a busy person oh I give you a key (then it will be more convenient))

Pu yao ... ma ...kung tso nerna hsin ku a tao san ching pan yeh ... ti erh t'ien tsao
shang I ta tsao yao ch'u ch'u ... chei yang t'ai hsin ku ...shen t'I chung yao (41)

(Don't ... (emphasis particle)... work so hard till midnight ... the next day go out
very early ... this way it's too hard on you ... health is important)

แนชกล่าวว่ ลักษณะการแสดงวจนกรรมการตักเตือนที่แตกต่างกันของชาวอเมริกัน
และชาวจีน สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของชาวอเมริกันว่า เน้นความเป็นปัจเจกชน เคารพสิทธิส่วน
บุคคล และเชื่อมั่นตนเอง ในขณะที่วัฒนธรรมจีนนั้นเป็นสังคมแบบพึ่งพา ถ้อยที่ถ้อยอาศัยซึ่งกันและ
กัน ขกย่องให้เกียรติผู้อื่น

จากการศึกษางานวิจัยทั้งหมดข้างต้น แสดงให้เห็นว่าแต่ละสังคม แต่ละวัฒนธรรม
ต่างมีเหตุผลในการเลือกใช้ภาษา รวมทั้งมีมุมมองเกี่ยวกับการใช้ภาษาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถสะท้อน
ให้เห็นได้จากการแสดงวจนกรรมของคนในสังคมนั้น ดังนั้นการศึกษาวจนกรรมการขอโทษใน
ภาษาไทยก็น่าจะสะท้อนให้เห็นลักษณะที่สำคัญของวัฒนธรรมไทยได้เช่นกัน

2.3 การแสดงวัฒนธรรมการขอโทษ

งานวิจัยเรื่องวัฒนธรรมการขอโทษที่ผ่านมานั้น อาจกล่าวได้ว่าสามารถจำแนกออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ได้แก่ งานวิจัยที่มุ่งศึกษาพฤติกรรมการแสดงวัฒนธรรมการขอโทษของสังคมหนึ่งๆ อาทิ งานวิจัยของพัชนี มาลาวัณย์ (2536) ที่ศึกษาการใช้ภาษาสุภาพในการขอโทษในภาษาไทย ด้วยข้อมูลจากสถานการณ์จริงและที่เก็บจากรายการโทรทัศน์ งานวิจัยของโฮล์ม (Holmes, 1989) ที่ศึกษาพฤติกรรมการแสดงวัฒนธรรมการขอโทษของชาวนิวซีแลนด์ โดยวิธีการสังเกตจากการใช้ภาษาจริงๆในชีวิตประจำวัน และได้ข้อสรุปว่าพฤติกรรมการแสดงวัฒนธรรมการขอโทษที่พบในสังคมนิวซีแลนด์ มี 4 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ การกล่าวคำว่า “ขอโทษ” การอธิบายเหตุผลของการกระทำผิด การยอมรับผิด และการสัญญากับผู้ฟังว่าความผิดเช่นเดียวกันนี้จะไม่เกิดขึ้นอีก โดยโฮล์มพบว่าผู้หญิงมักขอโทษบ่อยกว่าผู้ชาย

งานวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมการขอโทษอีกสองประเภทได้แก่ งานวิจัยที่มุ่งศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมการขอโทษของคนต่างวัฒนธรรม แต่ต่างกันคืองานวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมการขอโทษประเภทที่สองเป็นงานวิจัยด้านวาทปฏิบัติศาสตร์เปรียบเทียบต่าง (contrastive pragmatics) มักเปรียบเทียบการแสดงวัฒนธรรมการขอโทษของคนสองวัฒนธรรม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามักเป็นคนหลากหลายอาชีพในแต่ละสังคม

ในขณะที่งานวิจัยประเภทสุดท้ายเป็นงานวิจัยด้านปฏิบัติศาสตร์ภาษาในระหว่าง (interlanguage pragmatics) มักเลือกศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ และกลุ่มตัวอย่างที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง โดยงานวิจัยทั้งสองประเภทนี้ มักเปรียบเทียบระหว่างสังคมตะวันตกและสังคมที่ไม่ใช่ตะวันตก ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน และเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่เป็นสถานการณ์สมมติของการกระทำผิด

ตัวอย่างงานวิจัยประเภทที่สอง ได้แก่ งานวิจัยของบคุม-คุลกา และโอสเตน (Bhum - Kulka & Olshtain, 1984) ที่ศึกษาการแสดงวัฒนธรรมการขอโทษของชาวอเมริกันและชาวอิสราเอล พบว่า ในสถานการณ์การกระทำผิดเดียวกัน คนทั้งสองวัฒนธรรมจะเลือกแสดงวัฒนธรรมการขอโทษที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากการรับรู้ความรุนแรงของสถานการณ์แตกต่างกัน ยกตัวอย่าง ในสถานการณ์การมาประชุมสาย กลุ่มตัวอย่างชาวอเมริกันจะถือว่าเป็นความผิดที่รุนแรง จึงแสดงวัฒนธรรมการขอโทษบ่อยกว่ากลุ่มตัวอย่างชาวอิสราเอล

เบอร์กแมน และแคสเปอร์ (Bergman & Kasper, 1991) ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การกระทำผิด ได้แก่ สถานภาพทางสังคมของผู้พูดผู้ฟัง ความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างผู้พูดผู้ฟัง น้าหนักความผิดที่เกิดขึ้น ความรู้สึกจำเป็นที่ต้องกล่าวขอโทษ ความรู้สึกเสียหน้าของผู้กระทำผิด และโอกาสที่จะได้รับการอภัย ในกลุ่มตัวอย่างชาวไทย

และอเมริกัน รวมทั้งศึกษาว่าปัจจัยทั้งหมดข้างต้นมีผลต่อการแสดงวจนกรรมการขอโทษหรือไม่ อย่างไร โดยใช้แบบสอบถามภาษาอังกฤษที่เป็นสถานการณ์สมมติของการกระทำความผิดทั้งสิ้น 20 สถานการณ์ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคนอเมริกันที่คัดเลือกมาจากมหาวิทยาลัยฮาวาย และกลุ่มตัวอย่างคนไทยที่คัดเลือกมาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยได้ข้อสรุปว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มรับรู้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ สถานการณ์การกระทำความผิดต่างกัน ยกตัวอย่างชาวอเมริกันจะมองว่าในสถานการณ์การกระทำความผิด เช่น การทำลายชื่อเสียง และการทุจริตในการสอบ ถือเป็นความผิดที่ไม่น่าให้อภัย แต่คนไทยจะมองว่าทุกอย่าง สถานการณ์ของการกระทำผิดที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นความผิดที่น่าให้อภัยทั้งสิ้น

นอกจากนี้พบว่ากลวิธีแสดงวจนกรรมการขอโทษที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้มีทั้งสิ้น 6 กลวิธีใหญ่ๆ ได้แก่ การกล่าวคำว่า “ขอโทษ” การกล่าวคำว่า “จริงๆ” หรือ “มาก” เพิ่มเติมจากการกล่าว เพียงแค่ “ขอโทษ” การยอมรับผิด การกล่าวแก้ตัว การเสนอชดใช้ความผิดที่เกิดขึ้น และการแสดงความสนใจผู้ฟัง โดยปัจจัยที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ เมื่อนำหนักความผิดมีค่ามากขึ้น ผู้พูดก็จะรู้สึกเสียหน้ามากขึ้น และรู้สึกว่าจำเป็นต้องกล่าวขอโทษมากขึ้นตามไปด้วย แต่ถึงอย่างไรก็ตาม การที่แบบสอบถามที่ใช้ในงานวิจัยเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะเป็นความเป็นไปได้ที่กลุ่มตัวอย่างคนไทยจะแสดงวจนกรรมการขอโทษที่ไม่ใช่ ของสังคมไทยจริงๆ

งานวิจัยเกี่ยวกับวจนกรรมการขอโทษประเภทสุดท้ายได้แก่ งานวิจัยที่มุ่งศึกษาเปรียบเทียบการแสดงวจนกรรมการขอโทษของกลุ่มตัวอย่างที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองว่าแปรไปจากกลุ่มตัวอย่างที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่อย่างไร แล้ววิเคราะห์การแปรที่เกิดขึ้นว่ามีความเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษา โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมักเป็นแบบสอบถามที่เป็นสถานการณ์สมมติของการกระทำความผิด 2 ชุด จัดทำเป็นภาษาอังกฤษ และภาษาแม่ โดยมีแนวคิดว่าหากกลุ่มตัวอย่างที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองประสบผลสำเร็จในการเรียนภาษา ก็จะสามารถแสดงวจนกรรมการขอโทษได้ใกล้เคียงกับที่เจ้าของภาษาจะแสดงจริง เมื่อเกิดเหตุการณ์คั่งสมมติ ทั้งนี้เนื่องจากความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อติดต่อสื่อสารถือเป็นทักษะที่สำคัญอย่างหนึ่งในการประเมินว่าผู้เรียนมีความรู้ทางภาษาเป็นอย่างไร

ตัวอย่างงานวิจัยประเภทนี้ได้แก่ งานวิจัยของซุง (Soong, 1985) ที่ศึกษาการแสดงวจนกรรมการขอโทษของชาวอเมริกัน เปรียบเทียบกับชาวจีนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง พบว่ากลุ่มตัวอย่างชาวจีนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองส่วนใหญ่รับรู้ว่าการใช้ภาษาของคนในสังคมทั้งสองแตกต่างกัน จึงแสดงวจนกรรมการขอโทษได้สอดคล้องกับที่พบในแต่ละสังคมนั้นๆ ยกตัวอย่างสถานการณ์การผิดนัดกับลูก กลุ่มตัวอย่างชาวจีนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่

สองรู้ดีว่าในสังคมอเมริกันจะขอโทษบ่อยกว่าสังคมจีน จึงแสดงวัฒนธรรมการขอโทษได้สอดคล้องกับที่พบในสังคมอเมริกันจริงๆ แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ประสบผลสำเร็จในการเรียนภาษาอยู่ในระดับที่น่าพอใจ

งานวิจัยนี้จัดอยู่ในงานวิจัยประเภทแรก เนื่องจากมุ่งศึกษาเฉพาะการแสดงวัฒนธรรมการขอโทษในภาษาไทย โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนไทย และอยู่ในสังคมไทย ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะทำให้ทราบว่า การแสดงวัฒนธรรมการขอโทษในภาษาไทยมีกลวิธีอะไรบ้าง และเมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่ผ่านมา ที่ศึกษาการแสดงวัฒนธรรมการขอโทษในสังคมอื่นแล้ว เหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงวัฒนธรรมการขอโทษ

บราวน์ และ เลวินสัน (Brown & Levinson, 1987) เชื่อว่าทุกคนในสังคมต่างมี หน้า (face) เป็นของตนเอง หน้า ในที่นี้เปรียบเสมือนศักดิ์ศรีพื้นฐานทางสังคม ที่ทุกคนต้องการจะมีและเข้าใจว่าสมาชิกคนอื่นๆ ก็มีความต้องการเช่นเดียวกัน หน้า เป็นสิ่งไม่คงที่ สามารถถูกทำให้ลดลงหรือเพิ่มขึ้นได้เสมอในระหว่างการสนทนา ดังนั้นทั้งผู้พูดและผู้ฟังต่างพยายามรักษาของตนเอง ในขณะที่เดิวก็นก็พยายามไม่ข่มขู่หน้าของอีกฝ่ายหนึ่ง โดยเลือกกลวิธีความสุภาพให้เหมาะสม กล่าวคือ ถ้าผู้พูดคิดว่าคำพูดของตนจะทำให้ผู้ฟังเสียหน้ามาก ก็จะเลือกกลวิธีการใช้ภาษาที่สุภาพมากกว่า เมื่อคิดว่าคำพูดของตนจะทำให้ผู้ฟังเสียหน้าน้อย เช่น อาจพูดโดยมีการตกแต่งคำพูด หรือพูดแบบอ้อมค้อม แทนที่จะพูดแบบตรงประเด็นโดยไม่มีการตกแต่งคำพูด

ตามแนวคิดของบราวน์ และเลวินสัน การแสดงวัฒนธรรมการขอโทษก็ถือเป็น การกระทำที่คุกคามหน้า (Face Threatening Acts, FTAs) อย่างหนึ่ง ดังนั้นเมื่อกระทำผิดผู้พูดจึงพยายามใช้กลวิธีแสดงวัฒนธรรมการขอโทษที่เหมาะสม โดยพิจารณาว่าความผิดที่เกิดขึ้นคุกคามหน้าของผู้ฟังมากน้อยเพียงใด ในที่นี้สามารถรู้ได้โดยการคำนวณจากน้ำหนักความผิด (Weightiness of the offence) กล่าวคือ เมื่อผู้พูดกระทำผิดที่มีน้ำหนักความผิดมาก ผู้พูดก็จะใช้กลวิธีแสดงวัฒนธรรมการขอโทษที่สุภาพมากกว่าเมื่อกระทำผิดที่มีน้ำหนักความผิดน้อย ซึ่งน้ำหนักความผิดนี้เป็นผลรวมของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การกระทำผิด ได้แก่ อำนาจของผู้ฟังเมื่อเทียบกับผู้พูด (Power) ระยะห่างระหว่างผู้พูดผู้ฟัง (Distance) และอัตราการล่วงเกินของเหตุการณ์ที่เป็นความผิด (Ranking of imposition) โดยบราวน์ และเลวินสันเชื่อว่าปัจจัยทั้ง 3 ประการนี้

สามารถนำมาเขียนเป็นสูตรทางคณิตศาสตร์ และคำนวณออกมาให้เห็นในรูปแบบน้ำหนักความผิด หรือ ความรุนแรงของความผิดที่เกิดขึ้นว่ามีค่ามากน้อยเพียงใด ดังต่อไปนี้

$$W_x = D(S,H) + P(H,S) + R_x$$

เมื่อ	W_x	คือ	น้ำหนักความผิด หรือความรุนแรงของความผิดที่เกิดขึ้น
	$D(S,H)$	คือ	ระยะห่างระหว่างผู้ชู้ ผู้ฟัง
	$P(H,S)$	คือ	อำนาจของผู้ฟัง เมื่อเทียบกับผู้ชู้
	R_x	คือ	อัตราการล่วงเกินของเหตุการณ์ที่เป็นความผิด

$D(S,H)$ จะมีค่ามากถ้าผู้ชู้และผู้ฟังไม่มีความสนิทสนมคุ้นเคยกัน เช่น การที่ผู้ฟังเป็นคนแปลกหน้า แต่จะมีค่าน้อยลงถ้าผู้ชู้และผู้ฟังมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันมากขึ้น เช่นการที่ผู้ฟังเป็นเพื่อนร่วมงาน หรือเพื่อนสนิท

$P(H,S)$ จะมีค่ามากถ้าผู้ฟังมีอำนาจมากกว่าผู้ชู้ เช่นการที่ผู้ชู้เป็นลูกจ้าง ผู้ฟังเป็นนายจ้าง แต่จะมีค่าน้อยลงถ้าผู้ฟังมีอำนาจเท่ากับ หรือน้อยกว่าผู้ชู้ เช่นการที่ผู้ชู้เป็นเพื่อนกับผู้ฟัง หรือการที่ผู้ชู้เป็นนายจ้าง ผู้ฟังเป็นลูกจ้าง ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้คำว่า “สถานภาพทางสังคม” เมื่อกล่าวถึงอำนาจของผู้ฟังเมื่อเทียบกับผู้ชู้ เนื่องจากง่ายต่อการเข้าใจ และไม่ทำให้นิยามของตัวแปรเปลี่ยนไปจากเดิม ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยพูดว่า “ผู้ชู้มีสถานภาพทางสังคมสูงกว่าผู้ฟัง” จึงหมายความว่าผู้ฟังมีอำนาจน้อยกว่าเมื่อเทียบกับผู้ชู้

R_x จะมีค่ามากถ้าลักษณะความผิดที่เกิดขึ้น มีอัตราการล่วงเกินมาก เช่นการทำร้ายร่างกายของผู้อื่น แต่จะมีค่าน้อยลงถ้าลักษณะความผิดที่เกิดขึ้น มีอัตราการล่วงเกินน้อยลง เช่นการเหยียบเท้าของผู้อื่นโดยไม่ตั้งใจ

จะสังเกตได้ว่าบรรทัด และเลขวินศัน ได้กล่าวไว้แต่เพียงว่าค่าน้ำหนักความผิดสามารถคำนวณได้จากปัจจัย 3 ประการที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การกระทำผิด คือ $D(S,H)$ $P(H,S)$ และ R_x แต่ไม่ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการใช้สูตรคำนวณดังกล่าวไว้แต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม

ผู้วิจัยเห็นด้วยกับบราวน์ และเตวินสัน ในประเด็นที่กล่าวว่า ปัจจัยทั้ง 3 ประการข้างต้นเป็นปัจจัยที่มีผลต่อค่าน้ำหนักความผิด เนื่องจากสังเกตว่าเมื่อกระทำผิดในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป กลวิธีแสดงวจนกรรมการขอโทษที่ผู้พูดใช้ก็จะเปลี่ยนไปด้วยเช่นกัน แสดงว่าในการแสดงวจนกรรมการขอโทษแต่ละครั้ง ผู้พูดน่าจะคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การกระทำผิดที่กำลังเกิดขึ้น เช่น ผู้ฟังเป็นใคร สถานภาพทางสังคมเมื่อเทียบกับผู้พูดแล้วเป็นอย่างไร มีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้พูดมากน้อยเพียงใด หรืออัตราการล่วงเกินของเหตุการณ์ที่เป็นความผิดมีค่ามากน้อยเพียงใด ตามความเห็นของผู้วิจัย เมื่อกระทำผิดแต่ละครั้ง ผู้พูดน่าจะมองเป็นภาพรวมว่าความผิดที่ตนเองก่อขึ้นมีน้ำหนักความผิดมากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาถึงปัจจัยทั้ง 3 ประการนี้ไปพร้อมๆกัน มากกว่าที่จะพิจารณาถึงค่าของปัจจัยเหล่านี้แยกจากกันทีละตัว แล้วจึงนำค่าของปัจจัยแต่ละตัวมารวมกัน เนื่องจากผู้วิจัยคิดว่าปัจจัยดังกล่าวต่างมีอิทธิพลต่อการแสดงวจนกรรมการขอโทษ และไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจน ดังนั้นจึงสังเกตได้ว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการแสดงวจนกรรมการขอโทษส่วนใหญ่จึงมักออกแบบการวิจัย โดยคำนึงถึงปัจจัยทั้ง 3 ประการ อันได้แก่

1. D หรือ Distance หมายถึง ความสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างผู้พูดผู้ฟัง โดยค่า D จะมีค่าน้อยถ้าผู้พูดผู้ฟังสนิทสนมคุ้นเคยกัน แต่จะมีค่ามากเมื่อผู้พูดผู้ฟังไม่สนิทสนมคุ้นเคยกัน ทั้งนี้แต่ละสังคมแต่ละวัฒนธรรมจะมีมุมมองเกี่ยวกับค่า D แตกต่างกัน เช่น ในสังคมอเมริกันจะถือว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนคล้ายคลึงกับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน แต่สังคมไทยจะมองครู ในฐานะเช่นเดียวกับผู้อาวุโสคนหนึ่งของคนหนึ่งของครอบครัว ในสังคมเยอรมัน และ สังคมอังกฤษจะมองว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานมีค่ามากกว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน แต่สังคมอิสราเอลจะมองว่าความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานมีค่าน้อยกว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน (House, 1989 อ้างถึงใน Bergman & Kasper, 1991)

2. P หรือ Power หมายถึง อำนาจของผู้ฟังเมื่อเทียบกับผู้พูด โดยค่า P นี้จะแตกต่างกันออกไปตามมุมมองของแต่ละสังคม เช่น สังคมอเมริกันที่เน้นความเป็นปัจเจกชน จะถือว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน และมีความเสมอภาคกัน ดังนั้นจึงถือว่าถูกมี P เท่ากับพ่อ และผู้หญิงมี P เท่ากับผู้ชาย แต่สังคมจีน ชาว และญี่ปุ่นจะถือว่าถูกมี P ต่ำกว่าพ่อ และผู้หญิงมี P ต่ำกว่าผู้ชาย (Smith, 1988)

3. R หรือ Ranking of Imposition หมายถึง ลักษณะของเหตุการณ์ที่เป็นความผิด หรืออัตราการล่วงเกินของเหตุการณ์ที่เป็นความผิด ทั้งนี้แต่ละสังคมก็จะมีมุมมองเกี่ยวกับค่า R แตกต่างกันไป ยกตัวอย่างสังคมอเมริกันที่มองว่าการกระทำความผิด เช่น การปลอมเป็นพระคือ เป็นความผิดที่มีความรุนแรงเท่าๆกับการทำหนังสือของผู้อื่นหาย แต่สังคมไทยจะมองว่าการกระทำ ความผิดในสถานการณ์เช่นเดียวกันนี้ เป็นการกระทำที่ดูหมิ่นศาสนาซึ่งถือเป็นความผิดที่รุนแรงมาก และไม่นำไปถือโทษอย่างขึง (Bergman & Kasper, 1991)

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา อาทิ งานวิจัยของเบอร์กแมน และแคสเปอร์ (1991) ที่ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ปัจจัยที่เกื้อหนุนข้อกับสถานการณ์การกระทำผิดในกลุ่มตัวอย่างคนไทย และกลุ่มตัวอย่างคนอเมริกันพบว่า ในงานวิจัยดังกล่าวใช้วิธีการหาค่านำหนักความผิดโดยการให้ กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนประเมินค่านำหนักความผิดของสถานการณ์การกระทำผิดที่ใช้ในการวิจัยว่า มีค่าน้อย ปานกลาง หรือมาก และในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะใช้วิธีการหาค่านำหนักความผิด โดยให้กลุ่ม ตัวอย่างแต่ละคนประเมินค่านำหนักความผิดในสถานการณ์ที่กำหนด เช่นเดียวกับที่เบอร์กแมน และ แคสเปอร์ได้เสนอไว้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย